

SXEDIO.GL2

23.9.1954: ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΚΥΠΡΟΣ ΚΕΡΔΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΜΑΧΗ ΓΙΑ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ. ΚΙΝΑ ΚΑΙ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΓΓΡΑΦΗ. ΑΓΓΛΙΑ ΚΑΙ ΓΑΛΛΙΑ ΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΕΝΑΝΤΙΟΝ, ΕΝΩ ΟΙ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΤΗΡΟΥΝ ΑΠΟΧΗ

Στις **23** Σεπτεμβρίου, **1954**, δυο ημέρες μετά την έναρξη των εργασιών της **9ης** Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών η αίτηση της Ελλάδας παρουσιάστηκε για έγκριση προς εγγραφή στην Ολομέλεια της Γενικής Συνέλευσης της προσφυγής για την Κύπρο.

Μέχρι τη εγγραφή όμως, θα ακολουθούσε πολύ μεγάλος δρόμος για την ελληνική προσφυγή.

Πρώτα έπρεπε να εμφανισθεί στη Γενική Επιτροπή, όπου ο Πρόεδρος, οι επτά Αντιπρόεδροι και οι Πρόεδροι των διαφόρων επιτροπών, θα αποφάσιζαν κατά πόσον θα σύστηναν στη Γενική Επιτροπή την εγγραφή του θέματος της αίτησης της Ελλάδας που είχε τον τίτλο "η Εφαρμογή υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών των αρχών των ίσων δικαιωμάτων και της αυτοδιάθεσης των λαών εις την περίπτωση του λαού της Κύπρου".

Πρώτος ομιλητής ενώπιον της Γενικής Επιτροπής ήταν ο Αλέξης Κύρου, πρώην αντιπρόσωπος της Ελλάδας στα Ηνωμένα Έθνη που κλήθηκε να μιλήσει ως ενδιαφερόμενο μέρος, χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Ο Κύρου, αφού ζήτησε από την Επιτροπή να εισηγηθεί την εγγραφή της ελληνικής προσφυγής πρόσθεσε:

"Η Ελλάς έπραξε παν ό,τι ηδύνατο διά να κρατήσει μακράν των Ηνωμένων Εθνών την μεταξύ φίλων διένεξιν αυτήν. Αλλά το πρόβλημα έπρεπε να εγερθή εφ' όσον κατά τον Ιούλιον ελέχθη εις τους Κυπρίους υπό του βρετανού Υφυπουργού των Αποικιών κ. Χένρυ Χόπκινσον, ότι η Νήσος των συγκαταλέγεται μεταξύ ωρισμένων εδαφών της Κοινοπολιτείας, τα οποία

ουδέποτε δύνανται ν' αναμένουν πλήρη ανεξαρτησία. Οι κύπριοι υπεχρεώθησαν να προσβλέψουν προς τα Ηνωμένα Έθνη διά το δικαίωμα της αυτοδιαθέσεως.

Η Ελλάδα εξήντησεν όλα τα μέσα και εφήρμοσεν όλες τας διπλωματικές μεθόδους, εις την προσπάθειαν εξευρέσεως λύσεως. Ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών προνοεί διά την αυτοδιάθεσιν των λαών και αι χώραι που τον υπέγραψαν δεσμεύονται εκ της διατάξεως αυτής. Η απελευθέρωσις της Κύπρου είναι ζήτημα ηθικής. Η συνέχισις της παρούσης δυσαρέστου καταστάσεως πραγμάτων εδημιούργησε ζήτημα μεταξύ Βρετανίας και Ελλάδος, το οποίον θα ήρμοζεν εις τα Ηνωμένα Έθνη να συζητήσουν. Δεν είναι η Ελλάδα, αλλά η Βρετανία που εξέλεξε την στιγμήν αυτήν.

Η ρίζα της παρούσης "ατυχούς" καταστάσεως μεταξύ της Βρετανίας και της Ελλάδος είναι η απροθυμία της Κυβερνήσεως του Λονδίνου να εφαρμόση την αρχήν της αυτοδιαθέσεως διά τους κυπρίους. Με βάση το 14ον άρθρον του Καταστατικού Χάρτου, η συνέλευσις δύναται να συστήση μέτρα δι' ειρηνικήν ρύθμισιν πάσης καταστάσεως ανεξαρτήτως προσελεύσεως, με την οποίαν θα εθεώρει ως δυναμένην να επηρεάση την γενικήν ευημερίαν ή τας φιλικάς σχέσεις μεταξύ Εθνών συμπεριλαμβανομένων και καταστάσεων, απορρεουσών από την παραβίασιν των διατάξεων του ισχύοντος Καταστατικού Χάρτου".

Στην εγγραφή του Κυπριακού αντιτιτάχθηκε ο βρετανός υφυπουργός Σέλγουϊν Λόϊντ.

Ο βρετανός υφυπουργός είπεν ότι η Κύπρος δεν ανήκε γεωγραφικώς στην Ελλάδα και συνέχισε:

"Πιστεύω ότι το ζήτημα τούτο θα θέσει υπό δοκιμασία την πολιτική σύνεση της Γενικής Συνέλευσης. Η Βρετανική Κυβέρνηση θλίβηκε πολύ για τη διαφωνία της αυτή προς την Ελλάδα "θλιβόμαστε πάρα πολύ για την ενέργεια της ελληνικής Κυβερνήσεως. Η ενέργεια αυτή μπορεί μόνο να διασπάσει φίλους και συμμάχους και να εξασθενήσει έτσι το οικοδόμημα της ειρήνης".

Ο Σελγουϊν Λόϊντ αναφέρθηκε στη συνέχεια στην

ιστορία της νήσου η οποία "ευρισκόμενη κοντά στην τουρκική ακτή δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αποτελεί γεωγραφικώς τμήμα της Ελλάδας" και πρόσθεσε:

" Εκατό χιλιάδες από τις **500.000** κατοίκους της είναι Τούρκοι Μουσουλμάνοι. Η νήσος ουδέποτε ανήκε στην Ελλάδα εκτός για σύντομη περίοδο κατά τον **4ο** αιώνα μ.χ.

Η Βρετανία απέκτησε δικαιώματα στην Κύπρο με συνθήκη με τον Τούρκο Σουλτάνο το **1878** προς υπεράσπιση της περιοχής αυτής εναντίον του ρωσικού ιμπεριαλισμού. Κατά την έκρηξη του πρώτου παγκοσμίου πολέμου η Κύπρος υπήχθη απ' ευθείας στο βρετανικό Στέμμα. Η Τουρκία αναγνώρισε την κυριαρχία αυτή με τη Συνθήκη της Λωζάννης το **1923**, στην οποία μετέσχε και η Ελλάδα." Εάν το ελληνικό θέμα περιληφθεί στην ημερήσια διάταξη μας, η εγγραφή του θα καθιερώσει την αρχή ότι κράτος- μέλος μπορεί να εγείρει στα Ηνωμένα Έθνη το μέλλον χώρας, της οποίας η επικυριαρχία ρυθμίστηκε με Συνθήκη στην οποία μετέσχε και το κράτος -μέλος. Το αποτέλεσμα της καθιέρωσης τέτοιου προηγούμενου θα έχει ευρύτερες συνέπειες.

Ο σκοπός της Ελλάδας προχωρεί ακόμη περαιτέρω. Επιδίωξη της είναι όχι μόνο να τερματίσει τη Βρετανική κυριαρχία, αλλά με την Ένωση ν' αποκτήσει η ίδια κυριαρχία επί της Κύπρου. "Η Ελλάδα ζητά στην πραγματικότητα από τα Ηνωμένα Έθνη να επέμβουν στις εσωτερικές υποθέσεις μιας ξένης δύναμης για να επιτύχει εδαφική μεταβολή υπέρ της, έτσι άλλο προηγούμενο της πλέον ανησυχητικής φύσης θα καθιερωνόταν. Εάν το ζήτημα ήθελε εγγραφεί "κάθε μέλος των Ηνωμένων Εθνών, το οποίο εποφθαλμιά έδαφος άλλου μέλους, θα εναθαρρυνόταν να δημιουργήσει υπόθεση του τύπου της υπόθεσης υπόψη μας".

Εάν εγγραφεί το ζήτημα, οι αντιπλημμυρικές πύλες θα άνοιγαν σε διεκδικήσεις και αντιδιεκδικήσεις, προστριβές, κακά αισθήματα και

ανατρεπτικές ενέργειες μεταξύ των απανταχού εθνικών ομάδων. Αξιοθρήνητο προηγούμενο θα καθιερωνόταν. Δεν μπορώ να δω πως το Κυπριακό ζήτημα, θα εξέθετε σε κίνδυνο τη διεθνή ειρήνη εκτός με την ενέργεια, την πρωτοβουλία της οποίας ανέλαβε η Ελλάδα".

Ο Σέλγουϊν Λόϊντ είπε ότι το άρθρο του Καταστατικού Χάρτη με το οποίο απαγορεύεται επέμβαση στις εσωτερικές υποθέσεις των κρατών εφαρμόζεται εξ ολοκλήρου στην Κύπρο. Είπεν ακόμα ότι η Αγγλία δεν μπορούσε να δεχθεί ότι η συζήτηση δεν αποτελούσε επέμβαση και πρόσθεσε:

" Ως γεγονός η ελληνική Κυβέρνηση προχώρησε περαιτέρω και ζήτησε τη λήψη μέτρων. Η Βρετανία δεν εντρέπεται για τη δράση της στα μη αυτοκυβερνώμενα εδάφη. Κατέβαλε δε πλήρεις προσπάθειες όπως συνεργασθεί με τους ενδιαφερομένους στις αποικιακές υποθέσεις σωμάτων των Ηνωμένων Εθνών.

Συζήτηση της βρετανικής διοίκησης της Κύπρου βασιζόμενη στο δεδηλωμένο σκοπό μεταβίβασης της κυριαρχίας της νήσου, αποτελεί παραβίαση του άρθρου 2 παράγραφος 2, του καταστατικού χάρτη, τόσο κατάφωρο, ώστε η Κυβέρνηση της Α. Μεγαλειότητας, αισθανόταν εαυτήν υποχρεωμένη να υιοθετήσει σταθερή στάση. "Η εγγραφή του θέματος θα έχει πολύ σοβαρές συνέπειες στις σχέσεις μας με τα Ηνωμένα Έθνη. Δεν προτίθεμαι να επεκταθώ στο σημείο τούτο κατά την παρούσα στιγμή. Ανεξάρτητα από αυτό υπάρχουν πολλά άλλα επιχειρήματα πρακτικής βαρύτητας. Ο Καταστατικός Χάρτης δεν επιδιώκει την εκρίζωση της πολιτικής σύνεσης από τη διεθνή συζήτηση. Από πρακτική άποψη τι καλό θα έκαμνε η εγγραφή του Κυπριακού ζητήματος. Δεν θα βοηθούσε τους κυπρίους. Αυτοί ευημερούντες υπό βρετανική διακυβέρνηση, πρόκειται να αποδυθούν στη νέα φάση συνταγματικής εξέλιξης. Ο σάλος της ένωσης τον οποίον διεγείρουν η Εκκλησία και οι κομμουνιστές, βρίσκει συναισθηματική απήχηση, αλλά ουδόλως απηχεί τους πόθους των κυπρίων, ενδιαφερομένων σε

ομαλή πρόοδο. Μέχρι τούδε δεν υπήρξε κομμουνιστικός αγώνας.

Συζητήσεις στα Ηνωμένα Έθνη δεν θα κάμουν τίποτε άλλο παρά να εξάψουν τα αισθήματα των διαφόρων μερίδων του Κυπριακού πληθυσμού, των Ελλήνων εναντίον των Τούρκων, των Χριστιανών εναντίον των Μουσουλμάνων. Η Βρετανία προτίθεται να επιμείνει σε Σύμβαση για την Κύπρο και κατέστησε σαφές ως κρύσταλλο, ότι σκοπός της είναι η αυτοκυβέρνηση".

Ο Σέλγουϊν Λόϊντ υπενθύμισε ότι η Αγγλία έχει πολλές αμυντικές υποχρεώσεις βάσει συνθηκών με μεσανατολικές χώρες και του ΝΑΤΟ, του οποίου η Ελλάδα είναι μέλος και κατέληξε:

" Η Κύπρος είναι ζωτική για την εκπλήρωση των ευθυνών αυτών. Πλήρης διοικητικός έλεγχος είναι αναγκαίος. Καμιά άλλη λύση δεν θα μπορούσε να καλύψει την περίπτωση αυτή. Εγγραφή του Κυπριακού θα εξέθετε σε κίνδυνο την ευστάθεια της Μέσης Ανατολής. Είναι οδυνηρό όταν δύο παλιοί φίλοι, διίστανται και διίστανται δημόσια, τίποτε το ανθελληνικό δεν υπάρχει στη στάση μας. Υποστηρίζουμε ότι πιστεύουμε ότι εξυπηρετεί τα συμφέροντα των δύο χωρών μας, θα κάνουμε παν το δυνατό ώστε η διαφωνία μας αυτή "να μη διεγείρει δριμύτητα".

Ο αντιπρόσωπος της Γαλλίας Χαππενώ υποστήριξε τη βρετανική θέση και είπε ότι καμιά διάταξη του Χάρτη δεν εξουσιοδοτούσε τα Ηνωμένα Έθνη να επέμβουν απ' ευθείας στο κυπριακό ζήτημα.

Υπέρ της ελληνικής θέσης μίλησε ο αντιπρόσωπος της Ισλανδίας Θορς, ενώ ο αντιπρόσωπος της Κολομβίας είπε ότι θα απέσχε της ψηφοφορίας. Ο Θορς ανέφερε ότι η χώρα του πίστευε σταθερά στην αυτοδιάθεση των λαών και επομένως θα ψήφιζε υπέρ της Κύπρου.

Απαντώντας στη συνέχεια ο Κύρου στο βρετανό Σέλγουϊν Λόϊντ, είπε:

"Ημείς εις την Ελλάδα συμμεριζόμεθα τα

αισθήματα αυτά και η μόνη μας επιθυμία είναι, όπως το ζήτημα τούτο τύχη χειρισμού κατά τρόπον, ο οποίος δεν θα επέφερε καμιάν βλάβην εις τας πατροπαράδοτους φιλικάς σχέσεις μας.

Ο κ. Λόιντ ισχυρίσθη ότι η Κύπρος ευρίσκεται εγγύτερον της ασιατικής ακτής παρά τας Αθήνας. Αλλά υπάρχουν και άλλαι ελληνικαί νήσοι, αι οποιαί ευρίσκονται εις έτι μικροτέραν απόστασιν από της ασιατικής ακτής, Αι φιλίαι και αι συμμαχίαι πρέπει να βασίζονται εις το επικρατούν πνεύμα και όχι εις τους γεωγρικούς υπολογισμούς".

Ο Κύρου σχολίασε και το θέμα της συνθήκης της Λωζάννης που ήγειρεν ο Λόιντ και ρώτησε αν οι συνθήκες θα μπορούσαν να ερμηνευθούν ως αντίθετοι με τη ζωή και την εξέλιξη της ζωής και πρόσθεσε:

" Η Ελλάδα ζητεί όπως επιτραπή εις τους Κυπρίους να εκφρασθούν εν πλήρει ελευθερία και υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών. Θα συμμορφωθώμεν προς οιανδήποτε απόφασιν λάβουν οι Κύπριοι. Εάν αποφασίσουν να παραμείνουν υπό βρετανικήν κυριαρχίαν θα σεβασθώμεν την επιθυμίαν των αυτήν". Εξουσιοδοτήθη να δηλώσω κατηγορηματικώς ότι η Ελλάδα θα συμμορφωθή προς οιανδήποτε απόφασιν της Γενικής Συνελεύσεως".

Ο Σέλγουϊν Λόιντ απαντώντας στον Κύρου για δεύτερη φορά είπεν ότι εκείνο που κατέστη απόλυτα σαφές ήταν ότι η συνέλευση καλείτο να χειρισθεί την αξίωση της Ελλάδας πάνω στην Κύπρο.

Στην ψηφοφορία που ακολούθησε για παραπομπή του θέματος ενώπιον της Ολομέλειας της Γενικής Επιτροπής, η οποία θα καλείτο να εισηγηθεί την εγγραφή στην ημερήσια διάταξη της Γενικής Συνελεύσεως εξασφαλίστηκε η πρώτη μάχη με εννέα ψήφους υπέρ και τρεις κατά.

Υπερψήφισαν η Βιρμανία, Ισηρινός, Ισλανδία, Κίνα, Κούβα, Σοβιετική Ένωση, Συρία, Ταϊλάνδη και Τσεχοσλοβακία.

Εναντίον τάχθησαν η Αγγλία, η Αυστραλία και η Γαλλία ενώ απέσχαν οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ολανδία

και η Κολομβία.

Η πρώτη μάχη είχε κερδηθεί, αλλά πολλά απέμεναν ακόμα να γίνουν.